

Briselē, 3.5.2021.
COM(2021) 233 final

2021/0120 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

**par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā jāieņem Pasaules Veselības asamblejas
septiņdesmit ceturtajā sesijā**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA PRIEKŠMETS

Ar šo priekšlikumu nosaka nostāju, kas Savienības vārdā jāieņem Pasaules Veselības asamblejas (PVA) septiņdesmit ceturtajā sesijā saistībā ar paredzēto lēmuma pieņemšanu attiecībā uz nosacījumiem un procedūru, kādā tiek izveidots starptautisks līgums par cīņu pret pandēmijām.

2. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

2.1. Pasaules Veselības organizācija

Pasaules Veselības organizācija (PVO) tika izveidota kā specializēta Apvienoto Nāciju Organizācijas veselības aģentūra saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu 57. pantu. Pasaules Veselības organizācijas Konstitūcija¹ stājās spēkā 1948. gada 7. aprīlī, un tajā noteikts, ka organizācijas galvenais mērķis ir “visām tautām nodrošināt visaugstāko iespējamo veselības līmeni”.

Eiropas Savienībai Pasaules Veselības organizācijā ir neoficiālas novērotājas statuss. Šis statuss ir noteikts vēstuļu apmaiņā, kas publicēta *Oficiālajā Vēstnesī* 2001. gada 4. janvārī². Vēstuļu apmaiņa ietvēra dokumentu “Memorands par sadarbības satvaru un kārtību starp Pasaules Veselības organizāciju un Eiropas Kopienų Komisiju”. Visas ES dalībvalstis ir PVO dalībnieces.

2.2. Pasaules Veselības asambleja

Pasaules Veselības asambleja ir PVO galvenā pārvaldes struktūra. Pasaules Veselības asamblejas galvenās funkcijas ir noteikt PVO politiku, iecelt ģenerāldirektoru, pārraudzīt atbilstību finanšu politikai, kā arī pārskatīt un apstiprināt ierosināto programmas budžetu.

Pasaules Veselības asambleja katru gadu sanāk Ženēvā, Šveicē. Asamblejas septiņdesmit ceturajā sesijā norisināsies virtuālā vidē no 2021. gada 24. maija līdz 1. jūnijam.

Saskaņā ar PVO Konstitūcijas 59. pantu katram dalībniekam ir viena balss Pasaules Veselības asamblejā. Lēmumus pieņem ar klātesošo un balsojošo dalībnieku balsu vairākumu, izņemot dažas situācijas, kas minētas Konstitūcijas 60. pantā, kad vajadzīgs divu trešdaļu balsu vairākums. Praksē jādara viss iespējamais, lai panāktu vienprātību. Eiropas Savienībai nav balsstiesību.

Saskaņā ar PVO Konstitūcijas 19. pantu Pasaules Veselības asamblejai ir piešķirtas pilnvaras pieņemt konvencijas vai nolīgumus par jebkuru jautājumu, kas ir organizācijas kompetencē.

2.3. Akts, ko plānots pieņemt Pasaules Veselības asamblejas septiņdesmit ceturtajā sesijā

Paredzams, ka 2021. gada maijā Pasaules Veselības asambleja savā septiņdesmit ceturtajā sesijā pieņems procesuālu lēmumu attiecībā uz nosacījumiem un procedūru, kādā tiek izveidots starptautisks līgums par cīņu pret pandēmijām. Respektīvi, lēmuma mērķis ir izveidot starpvaldību sanākumi, kurā izstrādāt un apspriest PVO Pamatkonvenciju par sagatavotību pandēmijām un reaģēšanu uz tām; šī pamatkonvencija jāiesniedz izskatīšanai Veselības asamblejā saskaņā ar PVO Konstitūcijas 19. pantu.

¹ [PAMATDOKUMENTI \(who.int\).](https://www.who.int/publications-detail/preamble-to-the-constitution-of-the-world-health-organization)

² https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/eu_world/docs/exchange_of_letters_2001.pdf.

3. NOSTĀJA, KAS JĀIEŅEM SAVIENĪBAS VĀRDĀ

ES un tās dalībvalstis koordinē starptautiskos centienus stiprināt globālo veselības drošību un Pasaules Veselības organizāciju, jo īpaši attiecībā uz sagatavotību ārkārtas situācijām veselības jomā un reaģēšanu uz tām, cita starpā pamatojoties uz Padomes 2020. gada novembra secinājumiem³ par ES lomu PVO stiprināšanā.

Priekšlikums noslēgt starptautisku līgumu par pandēmijām pašlaik tiek apspriests saistībā ar pašreizējiem starptautiskajiem centieniem stiprināt globālo veselības drošību, ņemot vērā pandēmijā gūto pieredzi. Šāda līguma vispārējam mērķim vajadzētu būt politiskai un juridiskai apņēmībai panākt, ka tiek uzlabota globālā veselības arhitektūra.

Dalība šāda līguma izstrādē būtu saskaņā ar LES 21. panta 1. punktu, kurā apstiprināts, ka “Savienība cenšas attīstīt attiecības un veidot partnerību ar trešām valstīm un starptautiskām, reģionālām vai pasaules organizācijām, kuras atzīst pirmajā daļā minētos principus. Tā sekmē kopīgu problēmu risināšanu, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijā.” Eiropadome⁴ 2021. gada februārī atkārtoti puda apņemšanos “uzlabot globālo drošību veselības jomā, tostarp, stiprinot Pasaules Veselības organizāciju un tās satvarā strādājot pie starptautiska līguma par pandēmijām”.

Lai gan vēl nav pieņemts lēmums par precīzu paredzētā starptautiskā līguma darbības jomu, līgums ir vērsts uz nopietnu pārrobežu veselības apdraudējumu novēršanu. Šāds mērķis, visticamāk, ietekmēs rīcībpolitikas jomas, kas sakņojas LESD III daļas XIV sadaļā, bet var ietekmēt arī vairākus citus Līguma par Eiropas Savienības darbību pantus, piemēram:

- zoonozes risku novēršana un pārvaldība kā daļa no pieejas “Viena veselība”, kas paredz saistību ar vides līgumiem tādos jautājumos kā biodaudzveidība un apdraudēto sugu tirdzniecība, kas cita starpā varētu ietekmēt Padomes 1996. gada 9. decembra Regulu (EK) Nr. 338/97 par savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību, reglamentējot to tirdzniecību;
- strukturēta sistēma, kā koplietot patogēnus un gēnu sekvences un izrietošos ieguvumus sabiedrības veselībai (attiecīgie ES tiesību akti ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regula (ES) Nr. 511/2014 par no Nagojas Protokola par piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un to ieguvumu taisnīgu un godīgu sadali, kas gūti no šo resursu izmantošanas, izrietošiem atbilstības pasākumiem lietotājiem Savienībā);
- cilvēktiesību un privātuma aizsardzība, jo īpaši ņemot vērā uzraudzības tehnoloģiju, mākslīgo intelektu un lielo datu izmantošanu sabiedrības veselības vajadzībām (piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti), un
- īstenošanas un atbilstības veicināšanas pasākumi, piemēram, profesionālapskates un ekspertu pārbaudes procesi, savstarpējas pārskatatbildības nodrošināšanas mehānismi, verifikācijas un pārbažu kārtība, kā arī strīdu izšķiršanas procedūras.
- Gaidāmais līgums ietekmēs arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 22. oktobra Lēmumu Nr. 1082/2013/ES par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem, kā arī gaidāmo regulu par pārrobežu veselības apdraudējumiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto un spēkā esošo ES tiesību aktu iespējamo ietekmi dažādās ES darbības jomās, ir būtiski, lai līdztekus dalībvalstu līdzdalībai tiktu nodrošināta Savienības

³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12276-2020-INIT/en/pdf>.

⁴ Eiropadomes locekļu paziņojums, 2021. gada 25.–26. februāris.

līdzdalība. Gaidāmajās Pasaules Veselības asamblejas diskusijās par iespējamo lēmumu, ar ko izveido procedūru, kādā tiek izstrādāta PVO pamatkonvencija par sagatavotību pandēmijām un reaģēšanu uz tām, dalībvalstu nostājas pamatā vajadzētu būt tālāk norādītajiem principiem.

- a) Lai pilnībā atbalstītu PVO procedūras izveidi attiecībā uz jaunu pamatkonvenciju par sagatavotību pandēmijām un reaģēšanu uz tām, būtu jāļauj ES piedalīties šajā līgumā kā līgumslēdzējai pusei.
- b) Pasaules Veselības asamblejas lēmumam, kurā izklāstīti sarunu procesuālie aspekti, būtu jāparedz ES pilntiesīga līdzdalība sarunu procesā.
- c) Jaunajai pamatkonvencijai, ņemot vērā 21. maijā gaidāmā Globālā veselības samita rezultātus, ir jāstiprina, jāpapildina un jārada pievienotā vērtība pastāvošajam starptautiskajam regulējumam, kas paredzēts, lai novērstu ārkārtas situācijas veselības jomā un reaģētu uz tām. Saskaņā ar to jebkurai jaunai pamatkonvencijai būtu jāpapildina un jāstiprina Starptautisko veselības aizsardzības noteikumu (SVAN) īstenošana un efektīvi jānovērš visi minēto regulu trūkumi.
- d) Diskusijās par pamatkonvenciju būtu jāņem vērā rezultāti, kas gūti neatkarīgās ekspertu grupās⁵, kuras pārskata PVO vadīto starptautisko reaģēšanu uz pandēmijām, lai nodrošinātu, ka tā ir stingri balstīta uz pierādījumiem un atspoguļo pasaules pieredzi Covid-19 pandēmijas apkarošanā.

4. JURIDISKAIS PAMATS

4.1. Procesuālais juridiskais pamats

4.1.1. Principi

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 218. panta 9. punktā paredzēti lēmumi, ar kuriem nosaka “*nostāju, kas Savienības vārdā jāapstiprina kādā ar nolīgumu izveidotā struktūrā, ja šāda struktūra ir tiesīga pieņemt lēmumus ar juridiskām sekām, izņemot lēmumus, kas papildina vai groza attiecīgajā nolīgumā noteikto iestāžu sistēmu*”.

LESD 218. panta 9. punktu piemēro neatkarīgi no tā, vai Savienība ir attiecīgās struktūras dalībniece vai nolīguma puse⁶.

Jēdziens “*lēmumi ar juridiskām sekām*” ietver aktus, kam ir juridiskas sekas saskaņā ar starptautisko tiesību normām, kuras reglamentē attiecīgo struktūru. Šis jēdziens ietver arī instrumentus, kam nav saistoša spēka saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, bet kas “*var būtiski ietekmēt Savienības likumdevēja pieņemtā tiesiskā regulējuma saturu*”.⁷

4.1.2. Piemērošana konkrētajā gadījumā

Pasaules Veselības asambleja ir struktūra, kas izveidota ar nolīgumu, proti, Pasaules Veselības organizācijas Konstitūciju, kura parakstīta Ņujorkā 1946. gada 22. jūlijā.

Lēmums par kārtību, ko Pasaules Veselības asambleja tiek aicināta pieņemt, ir akts ar juridiskām sekām. Paredzētais akts saskaņā ar starptautiskajām tiesībām būs saistošs Pasaules Veselības organizācijas dalībniekiem saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas

⁵ Jo īpaši Neatkarīgā ekspertu grupa jautājumos par sagatavotību pandēmijām un reaģēšanu uz tām, SVAN pārskatīšanas komiteja un PVO programmai reaģēšanai ārkārtas situācijās veselības jomā paredzētā Neatkarīgās uzraudzības un konsultatīvā komiteja.

⁶ Tiesas spriedums, 2014. gada 7. oktobris, Vācija/Padome, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 64. punkts.

⁷ Tiesas spriedums, 2014. gada 7. oktobris, Vācija/Padome, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61.–64. punkts.

Konstitūcijas 18. un 60. pantu. Paredzētajam aktam ir arī juridiskas sekas, jo tas noteiks Eiropas Savienības spēju pilnībā piedalīties PVO pamatkonvencijas par sagatavotību pandēmijām un reaģēšanu uz tām izstrādē un apspriešanā nolūkā to iesniegt izskatīšanai Pasaules Veselības asamblejā saskaņā ar PVO Konstitūcijas 19. pantu un kļūt par šīs pamatkonvencijas pusi kā reģionāla ekonomiskās integrācijas organizācija.

Pamatkonvencija ietekmēs Savienības kompetenču īstenošanu un — atkarībā no tās darbības jomas — ES tiesību aktus tādās jomās kā veselība, tirdzniecība, brīva pārvietošanās un aprīte, datu aizsardzība, iekšējais tirgus, sadarbība attīstības jomā, un visas šīs jomas varētu kļūt būtiskas saskaņā ar pamatkonvenciju.

Paredzētais akts nepapildina un negroza nolīgumā noteikto iestāžu sistēmu.

Tādēļ ierosinātā lēmuma procesuālais juridiskais pamats ir LESD 218. panta 9. punkts.

4.2. Materiālais juridiskais pamats

4.2.1. Principi

Lēmuma, kas pieņemams saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu, materiālais juridiskais pamats galvenokārt ir atkarīgs no paredzētā akta, par kuru nostāja Savienības vārdā jāņem, mērķa un satura. Ja paredzētajam aktam ir divi mērķi vai divi komponenti, no kuriem viens ir klasificējams kā galvenais, bet otrs ir pakārtots, lēmums saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu jābalsta uz viena materiālā juridiskā pamata, proti, tā, kas nepieciešams galvenajam vai dominējošajam mērķim vai komponentam.

4.2.2. Piemērošana konkrētajā gadījumā

Paredzētā akta galvenais mērķis un saturs ir saistīts ar starptautiskās sadarbības pastiprināšanu attiecībā uz sagatavotību pandēmijām un reaģēšanu uz tām Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmā ar mērķi “veicināt daudzpusējus risinājumus kopīgām problēmām, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijā”. Konkrētāk, tā galvenais mērķis ir apkarot nopietnas slimības, kas sabiedrības veselību apdraud visvairāk, un nopietnus pārrobežu veselības apdraudējumus.

Tādēļ ierosinātā lēmuma materiālais juridiskais pamats ir LESD 168. panta 3. un 5. punkts.

4.3. Secinājums

Ierosinātā lēmuma juridiskajam pamatam vajadzētu būt LESD 168. panta 3. un 5. punktam saistībā ar LESD 218. panta 9. punktu.

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

**par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā jāieņem Pasaules Veselības asamblejas
septiņdesmit ceturtajā sesijā**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 168. panta 3. un 5. punktu
saistībā ar 218. panta 9. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) LES 21. panta 1. punktā ir noteikts, ka Savienība cenšas attīstīt attiecības un veidot partnerību ar trešām valstīm un starptautiskām, reģionālām vai pasaules organizācijām, kuras atzīst pirmajā daļā minētos principus. Tā sekmē kopīgu problēmu risināšanu, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijā.
- (2) Pasaules Veselības organizācijas Konstitūcija ("Nolīgums") stājās spēkā 1948. gada 7. aprīlī.
- (3) Saskaņā ar Nolīguma 60. pantu Pasaules Veselības asambleja var pieņemt lēmumus ar klātesošo un balsojošo Pasaules Veselības organizācijas (PVO) dalībnieku balsu vairākumu.
- (4) Pasaules Veselības asamblejai savā septiņdesmit ceturtajā sesijā, kas sāksies 2021. gada 24. maijā, ir jāpieņem lēmums par starpvaldību sanāksmes izveidi, kurā paredzēts izstrādāt un apspriest PVO pamatkonvenciju par sagatavotību pandēmijām un reaģēšanu uz tām.
- (5) Ir lietderīgi noteikt nostāju, kas Savienības vārdā jāieņem Pasaules Veselības asamblejā, jo Pasaules Veselības asamblejas lēmums noteiks Eiropas Savienības spēju piedalīties PVO pamatkonvencijas par sagatavotību pandēmijām un reaģēšanu uz tām izstrādē un apspriešanā un potenciāli kļūt par tās pusi kā reģionāla ekonomiskās integrācijas organizācija.
- (6) Eiropas Savienības pilntiesīga dalība PVO pamatkonvencijas par sagatavotību pandēmijām un reaģēšanu uz tām izstrādē un apspriešanā un tās iespējamā pievienošanās pamatkonvencijai palīdzēs palielināt starptautisko sadarbību, reaģējot uz pandēmijām Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmā.
- (7) Savienības nostāju pienākas paust Savienības dalībvalstīm, kuras ir Pasaules Veselības asamblejas dalībnieces,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Nostāja, kas Savienības vārdā jāieņem Pasaules Veselības asamblejas septiņdesmit ceturtajā sesijā, ir šāda:

Eiropas Savienība atbalsta Pasaules Veselības organizācijas procedūras izveidi attiecībā uz jaunu pamatkonvenciju par sagatavotību pandēmijām un reaģēšanu uz tām, un tai jāļauj piedalīties šādā līgumā kā līgumslēdzējai pusei.

Ar Pasaules Veselības asamblejas lēmumu, kurā izklāstīti sarunu procesuālie aspekti, ir jāļauj Savienībai pilntiesīgi piedalīties sarunu procesā, ņemot vērā Savienības iespējamo pievienošanos konvencijai reģionālas ekonomiskās integrācijas organizācijas statusā.

Tas būtu jāpanāk, lēmuma pamattekstā iekļaujot īpašas atsauces, kur precizēts, ka jebkura starpvaldību struktūra, kas izveidota, lai konvenciju izstrādātu un risinātu sarunas par to, ir atvērta reģionālo ekonomiskās integrācijas organizāciju līdzdalībai.

2. pants

Šā lēmuma 1. pantā minēto nostāju pauž Savienības dalībvalstis, kuras ir Pasaules Veselības organizācijas dalībnieces un lemj kopīgi Savienības vārdā.

3. pants

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*